

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 23 Закону
України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

11.02.2026 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення зміни до статті 23 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації деяким категоріям громадян».

Згідно з ним статтю 23 Закону було доповнено новою частиною сьомою такого змісту:

“7. Не підлягають призову на військову службу під час мобілізації протягом 12 місяців з дня звільнення з військової служби військовозобов’язані та резервісти, які під час дії воєнного стану були прийняті на військову службу за контрактом строком на один рік з числа громадян віком від 18 до 25 років та звільнені з військової служби на підставах, визначених підпунктом "а" пункту 2, підпунктом "ж" пункту 3 частини п’ятої статті 26 Закону України "Про військовий обов’язок і військову службу". Такі особи в зазначений період можуть бути призвані на військову службу за їх згодою”.

Проте зазначене формулювання Закону не повною мірою захищає права означеної групи військовозобов’язаних та резервістів, адже відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації надаватиметься тільки протягом 12 місяців тим військовозобов’язаним та резервістам віком 18-25 років, які під час дії воєнного стану були прийняті на військову службу за контрактом строком на один рік із числа громадян віком від 18 до 25 років та були звільнені з військової служби за підставами, визначеними пп. «а» п. 2, пп. «ж» п. 3 ч. 5 ст. 26 Закону України «Про військовий обов’язок і військову службу» (тобто, на підставі закінчення строку контракту).

У такому разі ці особи можуть призватися на військову службу під час мобілізації навіть до досягнення 25-річного віку (якщо спливає вказаний 12-місячний строк і особа не досягла 25 років, а також у разі звільнення з військової служби за іншими підставами (за станом здоров’я, через сімейні обставини або інші поважні причини тощо)), на відміну від інших військовозобов’язаних осіб, які пройшли базову загальновійськову підготовку відповідно до ст. 10-1 Закону України «Про військовий обов’язок і військову службу» чи базову військову службу. Пропоноване диференційоване регулювання відносин у сфері призову на військову службу під час мобілізації для осіб однієї вікової категорії не відповідає принципу рівності та може бути визнано дискримінаційним.

На нашу думку, вирішенням проблеми, на яку спрямований Закон, може бути встановлення відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації для усіх військовозобов’язаних осіб та резервістів до досягнення ними 25-річного віку. При цьому, можливе також встановлення такої відстрочки на певний період для осіб старше 25 років, якщо вони проходили військову службу за контрактом із числа осіб віком від 18 до 25 років.

Проектом передбачається, що особи, які мають право на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації на підставі ч. 7 ст. 23 Закону (у редакції проекту) можуть бути призвані на військову службу за їх згодою. У даному контексті слід звернути увагу на особливості здійснення комплектування ЗСУ та інших військових формувань військовослужбовцями. Як вказується у ч. 2 ст. 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», проходження військової служби здійснюється: громадянами України – у добровільному порядку (за контрактом), за направленням або за призовом; іноземцями та особами без громадянства – у добровільному порядку (за контрактом) на посадах у ЗСУ, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України. Тобто, зазначений вище Закон чітко розрізняє добровільний порядок зарахування на військову службу (як волевиявлення громадян України, а також іноземних громадян захищати територіальну цілісність держави) та направлення (для проходження базової військової служби) або призов громадян на військову службу як акт волевиявлення держави (що здійснюється у чітко окреслених умовах та на підставі актів органів державної влади (зокрема, указів Президента України про призов, про оголошення загальної мобілізації)). Тому використання у тексті Закону словосполучення «можуть бути призвані на військову службу за їх згодою», є дещо некоректним. У даному випадку більш доцільно вказувати про прийняття громадян на військову службу за згодою або бажанням таких осіб (наприклад, за аналогією з ч. ч. 2, 4 ст. 23 Закону).

З метою внесення необхідних змін підготовлено поданий законопроект.

2. Цілі і завдання законопроекту

Метою проекту Закону є встановлення підстави для надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язаним та резервістами, які під час дії воєнного стану у віці від 18 до 25 років, маючи право на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації, встановлену статтею 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», були прийняті на військову службу за контрактом строком на один рік та звільнені з військової служби по його закінченню.

3. Основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внести зміни до статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», встановивши, зокрема, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації до досягнення ними віку 25 років, а також протягом 12 місяців – після досягнення ними віку 25 років військовозобов'язані та резервісти, які під час дії воєнного стану були прийняті на військову службу за контрактом строком на один рік із числа громадян віком від 18 до 25 років та були звільнені з військової служби за підставами, визначеними підпунктом “а” пункту 2, підпунктом “ж” пункту 3 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу». Такі особи у зазначений період можуть бути прийняті на військову службу за їх згодою

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють правовідносини у цій сфері, є Конституція України, закони України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про правовий режим воєнного стану», інші законодавчі акти.

Реалізація положень поданого законопроекту після його прийняття не потребуватиме внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття законопроекту на час його внесення не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Запобігання корупції

Проект Закону не містить правил і процедур, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень.

7. Прогноз соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття законопроекту

Реалізація проекту акта створить додаткові мотиваційні чинники, які вплинуть на бажання громадян віком від 18 до 25 років укласти однорічний контракт на проходження військової служби у Силах безпеки і оборони України. Громадяни віком від 18 до 25 років, які приймаються на військову службу за контрактом, укладеним строком на один рік, мають право на звільнення з військової служби по закінченню строку контракту, а після реалізації проекту акта матимуть право на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації протягом 12 місяців, під час якої матимуть час на відпочинок, відновлення та медико-соціальну реабілітацію (за необхідності). Крім того, такі додаткові мотиваційні чинники мотивуватимуть громадян віком від 18 до 25 років укласти однорічні контракти про проходження військової служби у Силах безпеки і оборони України, що в свою чергу розширить джерела комплектування військових частин (підрозділів) у Силах безпеки і оборони України мотивованими військовослужбовцями.

Народні депутати України

